

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до
постанови Кабінету Міністрів України від 5 червня 2019 р. № 483»
(далі – проект постанови)

I. Визначення проблеми

Проект постанови розроблено на виконання доручення Віце-прем'єр-міністра з відновлення України – Міністра розвитку громад та територій України Олексія КУЛЕБИ від 02.12.2025 № 39299/1/1-25 до листа Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – Регулятор) від 28.11.2025 № 14230/22.1.1/7-25.

Правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії, регулювання відносин, пов'язаних з виробництвом, передачею, розподілом, купівлею-продажем, постачанням електричної енергії для забезпечення надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам з урахуванням інтересів споживачів, розвитку ринкових відносин, мінімізації витрат на постачання електричної енергії та мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище, визначено Законом України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон), Правилами ринку, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14.03.2018 № 307 (у редакції постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 24.06.2019 № 1168) (далі – Правила ринку), Правилами роздрібного ринку електричної енергії, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14.03.2018 № 312 (далі – ПРРЕЕ), та низкою інших нормативно-правових актів.

Відповідно до частини третьої статті 62 Закону з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії Кабінетом Міністрів України у передбачених цією частиною випадках та на визначений строк на учасників ринку (крім споживачів) можуть покладатися спеціальні обов'язки.

Обсяг та умови виконання спеціальних обов'язків, покладених Кабінетом Міністрів України на учасників ринку, мають бути необхідними та пропорційними до мети задоволення правомірного загальносуспільного інтересу та такими, що створюють найменші перешкоди для розвитку ринку електричної енергії.

Так, з метою забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії» (далі – Постанова № 483).

Нормами Правил ринку встановлено вимоги, серед іншого, щодо проведення коригувань обсягу спожитої електричної енергії за попередні розрахункові періоди.

Також, постановами Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14.03.2018 № 307 та від 18.06.2025 № 891 внесено зміни до ПРРЕЕ, згідно з якими визначено механізм проведення електропостачальником перерахунку вартості за фактично спожитою електричною енергією у разі виявлення фактів використання електричної енергії на побутові потреби за фіксованою ціною для побутових споживачів.

З метою запобігання фінансовому дисбалансу, податковим та іншим ризикам виробників електричної енергії та постачальників універсальних послуг, а також уникнення необґрунтованих прибутків або збитків у зв'язку із проведенням коригувань обсягу спожитої електричної енергії за попередні розрахункові періоди, та у зв'язку із виявленням фактів споживання побутовим споживачем за фіксованою ціною для побутових споживачів на побутові потреби, є необхідність у внесенні змін до Постанови № 483 у частині удосконалення механізму розрахунку вартості послуги із забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів.

Так за інформацією, зокрема ТОВ «Київська обласна ЕК», яка є постачальником універсальних послуг, тільки за липень 2023 року збитки товариства за рахунок неврахування корегування склали понад 12 млн грн. Разом з цим, за інформацією ТОВ «Київські енергетичні послуги» в аналогічному періоді зазначеним товариством отримано дохід у розмірі близько 4 млн грн, після надання оператором системи розподілу даних коригування за минулі періоди.

Враховуючи вищезазначену інформацію від товариств, обсяг послуги із забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів гарантованим покупцем та постачальником універсальних послуг має бути коригований на загальну суму біля 8 млн грн, що не передбачено Постановою № 483.

Одночасно Регулятор повідомив Міненерго, що за результатами позапланової виїзної перевірки операторів систем розподілу зафіксовано споживання електричної енергії у 2023 році побутовими споживачами за ціною для побутових споживачів. Зокрема було виявлено по 10 операторам систем розподілу 100 таких об'єктів із загальним обсягом споживання понад 17 млн кВт·год., що вимагає перерахунку.

Аналогічна ситуація спостерігається з усіма постачальниками універсальних послуг та операторами систем розподілу в різних обсягах, які залежать від наданих оператором системи розподілу обсягів коригування минулих періодів.

На виконання розпорядження керівника робіт з ліквідації наслідків воєнної надзвичайної ситуації державного рівня в електроенергетичних системах – Міністра енергетики України від 27.12.2024 № 27-дск з метою запобігання зловживанню рф інформацією про стан та режими роботи енергосистеми обмежено доступ до окремої статистичної інформації, яка дозволяє оцінити стан системи. Тому інформація за 2025 та 2026 роки не надається.

Дія проекту постанови поширюється на кілька категорій учасників ринку електричної енергії, на яких покладено спеціальні обов'язки відповідно до пункту 4 Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування

ринку електричної енергії, затвердженого Постановою № 483 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 859) (далі – Положення), а саме:

виробників електричної енергії, перелік яких наведено у додатку 1 до Положення (далі – виробники);

постачальників універсальних послуг;

гарантованого покупця;

операторів систем розподілу виключно в частині обов'язкового придбання технологічних витрат електричної енергії в порядку та на умовах, визначених цим Положенням;

оператора системи передачі електричної енергії в частині придбання послуги із забезпечення безперебійного функціонування постачальника «останньої надії».

Слід зазначити, що термін дії проекту постанови корелюється з пунктом 2 постанови № 483 та має кінцевий термін – 30.04.2026.

Проектом постанови пропонується зміни до Положення у частині:

передбачення перерахунку вартості послуги із забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів за попередні розрахункові періоди у разі зміни даних комерційного обліку щодо обсягів споживання електричної енергії побутовими споживачами;

врахування при розрахунку вартості послуги із забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів перерахунків вартості за фактично спожиту електричну енергію на об'єкті побутового споживача, здійснених постачальниками універсальних послуг у разі виявлення фактів споживання побутовим споживачем за фіксованою ціною для побутових споживачів на непобутові потреби, та у разі наявності судових рішень, які набрали законної сили, щодо необхідності здійснення таких перерахунків.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	–
Держава	+	–
Суб'єкти господарювання	+	–
У тому числі суб'єкти малого підприємництва	-	+

Проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів оскільки сам механізм покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії не є ринковим, а відноситься до державного регулювання.

Проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, оскільки єдиним механізмом, який регулює забезпечення доступності електричної енергії побутовим споживачам є Постанова № 483.

II. Цілі державного регулювання

Цілями державного регулювання є:

удосконалення механізму розрахунку вартості послуги із забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів;

уникнення необґрунтованих прибутків чи збитків постачальників універсальних послуг та виробників електричної енергії, на яких відповідно до Положення покладено спеціальні обов'язки.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1. Прийняття проекту постанови	Впровадження механізму проведення коригувань обсягу спожитої електричної енергії за попередні розрахункові періоди та у зв'язку із виявленням фактів споживання побутовим споживачем за фіксованою ціною для побутових споживачів на непобутові потреби
Альтернатива 2. Залишення існуючої ситуації без змін	Залишення Положення без змін призведе до необґрунтованих збитків учасників ринку та вплине на стабільність електропостачання побутових споживачів.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Прийняття проекту постанови	Дозволить привести у відповідність витрати та доходи ключових електроенергетичних підприємств від результатів їх діяльності, що в свою чергу дозволить уникнути необхідності підтримки зазначених підприємств з боку держави.	Відсутні
Альтернатива 2. Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутні	Виділення фінансування для підтримки електроенергетичних підприємств.

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Прийняття проекту постанови	Зменшення сплати виробниками послуги із забезпечення доступності електричної енергії побутовим споживачам (перерахунок споживання електричної енергії непобутовими споживачами за ціною для побутових споживачів), що в свою чергу зменшує передумови для стрімкого підвищення ціни.	Відсутні
Альтернатива 2. Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутні	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, в тому числі:	3	58	-	-	61
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	5	95	-	-	100

Джерело інформації: суб'єкти господарювання, на яких поширюється дія регулювання:

1. Оператор системи передачі. У відповідності до норм статей 31 та 34 Закону Регулятором постановою від 17.12.2021 № 2589 прийнято остаточне рішення про сертифікацію ПрАТ «НЕК «Укренерго» як оператора системи передачі.

2. Гарантований покупець. Права та обов'язки гарантованого покупця на ринку електричної енергії згідно зі статтею 65 Закону та постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2025 № 1633 «Про утворення акціонерного товариства “Гарантований покупець”» здійснює АТ «Гарантований покупець».

3. Оператор системи розподілу. Частиною першою статті 45 Закону визначено, що діяльність з розподілу електричної енергії підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства України. Ліцензійний реєстр, до якого також входять оператори систем розподілу, опубліковано на офіційному вебсайті Регулятора <https://www.nerc.gov.ua/reyestri-nkrekp/licenzijnij-reyestr-nkrekp>. На сьогодні в Україні провадять господарську діяльність 32 оператора систем розподілу.

4. Постачальники універсальних послуг. Відповідно до норм статті 63 Закону визначення постачальника універсальних послуг здійснюється рішенням Кабінету Міністрів України за результатами конкурсу, проведеного у порядку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1055 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення постачальника універсальних послуг» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1055-2018-%D0%BF#Text>. У теперішній час в Україні провадять господарську діяльність 25 постачальників універсальних послуг.

5. Виробники. До Переліку виробників електричної енергії, на яких покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку

електричної енергії, наведеного у додатку 1 до Положення (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 859), входять АТ «НЕК «Укренерго» та ПрАТ «Укргідноенерго».

Таким чином, перелік суб'єктів господарювання, на яких поширюється дія проекту постанови, визначається нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України та Регулятора і є вичерпним.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Прийняття проекту постанови.	Стабільність та прогнозованість електропостачання, а також можливості зменшення рівня заборгованості.	Збільшення обсягу коштів, який буде спрямовуватися на оплату електричної енергії та супутні послуги
Альтернатива 2. Залишення існуючої ситуації без змін	Спрямування меншого обсягу на покриття заборгованості для забезпечення електропостачання	Загроза вимкнення електропостачання, ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій техногенного характеру

Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва у перший рік за альтернативами

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1. Прийняття проекту постанови	92 070 грн*
Альтернатива 2. Залишення існуючої ситуації без змін	0 грн

*Сумарні адміністративні витрати учасників ринку, на яких поширюється дія проекту постанови, спрямовані тільки на проведення відповідних розрахунків, підготовку, надання інформації та підпис актів коригування.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотири-бальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1. Прийняття проекту постанови	4	Цілі прийняття проекту постанови будуть досягнуті повною мірою, що дозволить уникнути необґрунтованих збитків виробників електричної енергії, постачальників універсальних послуг та операторів систем розподілу.

Альтернатива 2. Залишення існуючої ситуації без змін	1	Проблема залишиться невирішеною. Можливі додаткові витрати на підтримку електроенергетичних підприємств, які забезпечують виконання спеціальних обов'язків і несе ризику для безпеки постачання електричної енергії.
---	---	---

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1. Прийняття проекту постанови	Проведення відповідних коригувань покращить фінансовий стан електроенергетичних підприємств, які забезпечують виконання спеціальних обов'язків, що позитивно вплине на надання послуги побутовим споживачам	Відсутні	Оскільки через затвердження проекту постанови цілі прийняття регуляторного акту можуть бути досягнуті повною мірою, враховуючи проведення коригувань, Альтернатива 1 займає перше місце у рейтингу
Альтернатива 2. Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутні	Витрати на підтримку електроенергетичних підприємств, які забезпечують виконання спеціальних обов'язків	Враховуючи значні бюджетні витрати на підтримку електроенергетичних підприємств, які забезпечують виконання спеціальних обов'язків, Альтернатива 2 займає друге місце у рейтингу

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1. Прийняття проекту постанови	Дозволяє вирішити проблему фінансового дисбалансу учасників ринку шляхом впровадження механізму проведення коригувань обсягу спожитої електричної енергії	Ризик зовнішніх чинників на дію запропонованого проекту постанови можливий у випадку руйнувань технічної бази учасників ринку, спричинених агресією РФ проти України
Альтернатива 2. Залишення існуючої ситуації без змін	Проблема залишиться невирішеною	Не передбачається

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Механізми, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми, є: прийняття постанови;

впровадження механізму розрахунку вартості послуги із забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів.

Організаційними заходами є впровадження та автоматизація додаткової звітності пов'язаної з коригуванням обсягів за минулі періоди в рамках механізму Постанови № 483.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Витрати органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування різних рівнів чи інших бюджетних установ на виконання вимог регуляторного акта не передбачено.

Розрахунок витрат на одного суб'єкта великого та середнього підприємництва господарювання, які виникають внаслідок дії проекту постанови, наведений у додатку 1 до цього Аналізу регуляторного впливу.

Дія проекту постанови не поширюється на суб'єктів малого підприємництва (малих та мікропідприємств разом), тому розрахунок витрат на запровадження державного регулювання для вказаних суб'єктів згідно з додатком 4 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 року № 308 (Тест малого підприємництва), не проводився.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Термін дії проекту постанови корелюється з пунктом 2 Постанови № 483 та має кінцевий термін – 30.04.2026 (на сьогодні опрацьовується питання продовження пільгової ціни для побутових споживачів на наступний осінньо-зимовий період).

Проект постанови набирає чинності відповідно до законодавства з дня її офіційного опублікування.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Обов'язковими показниками результативності проекту постанови:

1. Розмір надходжень до державного бюджету та місцевих бюджетів – 0 грн.
2. Кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюється дія проекту постанови – 61.
3. Розмір коштів і час, які витратять суб'єкти господарювання на виконання вимог проекту постанови – 92 070 грн (за перший рік).
4. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання стосовно основних положень проекту постанови – 100 % (проект постанови з аналізом регуляторного впливу розміщено на офіційному вебсайті Міненерго в мережі Інтернет <https://mev.gov.ua> та Міненерго у межах компетенції надає необхідні роз'яснення щодо норм проекту постанови).

Додаткові показники результативності проекту постанови:

1. Кількість проведення коригувань обсягу спожитої електричної енергії за попередні розрахункові періоди, зокрема у зв'язку із виявленням фактів споживання побутовим споживачем за фіксованою ціною для побутових споживачів на непобутові потреби, між постачальниками універсальних послуг та гарантованим покупцем (од).
2. Кількість проведення коригувань послуги із забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів гарантованим покупцем, між гарантованим покупцем, АТ «НАЕК «Енергоатом» та ПрАТ «Укргідроенерго» (од).
3. Загальна сума проведенням коригувань (млн грн (з ПДВ)).

Кількісне значення додаткових показників буде визначено статистичним методом.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності проекту постанови будуть здійснюватися Міністерством енергетики України відповідно до статті 10 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Базове відстеження результативності дії проекту постанови здійснюватиметься через 1 рік після набрання ним чинності.

Повторне відстеження результативності дії проекту постанови здійснюватиметься через 1 рік після базового відстеження, але не пізніше ніж через 2 роки з дня набрання ним чинності.

Періодичне відстеження результативності проекту постанови буде здійснюватися один раз на кожні 3 роки, після закінчення заходів з повторного його відстеження результативності.

Відстеження результативності проекту постанови буде здійснюватися Міністерством енергетики України статистичним методом шляхом аналізу динаміки показників, вказаних у розділі VIII цього аналізу регуляторного впливу.

**Перший віце-прем'єр-міністр України –
Міністр енергетики України**

Денис ШМИГАЛЬ

«_____» _____ 2026 року